

Startplan actief openbaar maken

Open Webconcept

Mei 2023

Colofon

Tekst Grip op Informatie in samenwerking met Holger Peters van gemeente Buren, Corinne van den Heuvel – Oudshoorn van BAR-organisatie, Ron van Koll van gemeente Hoeksche Waard en Sander Koops van HLT Samen

© Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Den Haag, mei 2023.

Inhoudsopgave

Startplan actief openbaar maken.....	4
Uitleg Common Ground en Open Webconcept	4
<i>Datadiensten .....</i>	<i>4</i>
<i>Toepassingen op de data uit de datadienst .....</i>	<i>4</i>
<i>Open Webconcept.....</i>	<i>4</i>
Praktische informatie	5
Stappenplan	6
<i>Stap 1: neem het besluit om via de Common Ground architectuur aan de slag te gaan .....</i>	<i>6</i>
<i>Bekijk het filmpje over Woo, Open Webconcept en Common Ground .....</i>	<i>6</i>
<i>Stap 2 Zorg voor middelen .....</i>	<i>6</i>
<i>Stap 2a Budget .....</i>	<i>6</i>
<i>Stap 2b Projectgroep, plan en planning.....</i>	<i>6</i>
<i>Stap 3 Informatiecategorie .....</i>	<i>6</i>
<i>Stap 4 Processen.....</i>	<i>7</i>
<i>Stap 5 Offerte en aanbesteding .....</i>	<i>7</i>
<i>Stap 6 Migreer.....</i>	<i>8</i>
<i>Stap 7 Communiqueer .....</i>	<i>8</i>
<i>Interne communicatie.....</i>	<i>8</i>
<i>Externe communicatie .....</i>	<i>8</i>

Startplan actief openbaar maken

De Wet open overheid (Woo) is bedoeld om overheden transparanter te maken en moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. De Woo regelt het recht van inwoners, bedrijven en onderzoekers op informatie van de overheid. De Woo is opnieuw een stap naar een meer open overheid.

Uitleg Common Ground en Open Webconcept

De **Common Ground** is de informatiekundige visie van de VNG. Er zijn twee soorten bouwstenen binnen de Common Ground gedachten:

1. Datadiensten
2. Toepassingen op de data uit de datadienst

Datadiensten

Met de bouwstenen voor datadiensten kunt u als gemeente onafhankelijk van een leverancier gegevens opslaan in een database en via een api (application programming interface) beschikbaar stellen. Hiermee kunt u door meerdere leveranciers toepassingen laten maken voor de digitale dienstverlening. Met een datadienst op zich kunt u dus alleen data opslaan en bijhouden, onafhankelijk van je leverancier. Voor de Woo bevat de datadienst meta-data en documenten.

Toepassingen op de data uit de datadienst

Met de bouwblokken voor de toepassingen kan je daadwerkelijke diensten opzetten voor de digitale dienstverlening. Denk hierbij aan een gemeentelijke website, een intranet, e-formulieren, mijn zaken, enzovoort.

Open Webconcept

Het Open Webconcept is een samenwerking tussen gemeenten en marktpartijen die bouwstenen voor de Common Ground bedenken, bouwen en beheren. De bouwstenen van het Open Webconcept zijn volledig vrij te gebruiken en het gebruik hiervan schept voor gemeenten geen (financiële) verplichtingen.

Inmiddels gebruiken al meer dan 30 gemeenten deze bouwstenen en bieden nu al 7 marktpartijen ondersteuning aan gemeenten bij het gebruik en de hosting van deze bouwstenen. Ook als kleinere gemeente kunt u dus volledig ontzorgd worden door een marktpartij bij het inrichten van de digitale dienstverlening aan de medewerkers en inwoners/ondernemers van uw gemeente.

Het basisprincipe van de Open Webconcept bouwstenen voor de digitale dienstverlening is gebaseerd op de Common Ground gedachten. De bouwstenen zijn dus altijd een datadienst of een toepassing hierop. Voor het opzetten van een toepassing heeft u dus altijd meerdere bouwstenen nodig. Voor het publiceren van data is binnen het Open Webconcept de OpenPub ontwikkeld. Met de OpenPub kunnen gemeenten heel eenvoudig starten met het publiceren van data via api's. U kunt hier denken aan nieuwsberichten, persberichten en vacatures maar ook dus informatiecategorieën uit de Wet Open Overheid zoals Woo-verzoeken, convenanten, klachten, enzovoort.

Veel bouwstenen van het Open Webconcept zijn gebaseerd op Wordpress. Dit is in Nederland en wereldwijd het meest gebruikte Open Source systeem voor het opzetten van websites, e-formulieren, et cetera. Wordpress is heel sterk in het werken met bouwblokken en api's.

Scenario's met de OpenPub van het Open Webconcept

Voor het gestructureerd openbaar maken van overheidsinformatie kan op verschillende manieren gebruik worden gemaakt van de datadienst OpenPub.

Er zijn dus meerdere mogelijkheden om de data in de OpenPub in te voeren en te beheren.

1. **Invoer via de beheeromgeving van Wordpress** (rechtstreeks invoeren in de 'achterkant' van het cms)
2. **Invoer via formulier**
  - o Documenten uploaden;
  - o Documenten linken door middel van een url (bronlocatie van het bestand); Documenten staan dan al op openbaar toegankelijke locatie zoals een DMS, fileserver, Sharepoint, Nextcloud, et cetera.
3. **Invoer via beheerportaal** (gebruikersinterface om Woo-publicaties in te voeren) (nog in ontwikkelen binnen het Open Webconcept)
4. **Invoer vanuit api zaaksysteem koppelen aan OpenPub** (dit is een uitzondering als Woo api niet geleverd kan worden door leverancier zaaksysteem of de koppelingen te duur zijn hiervoor)

Mogelijke scenario's voor de toepassingen (het ontsluiten van de Woo data naar de eindgebruiker):

- Integreeren in gemeentelijke website. Dit kan een WordPress-website zijn, maar kan ook ander open of gesloten systeem zijn;
- Via een Woo-portaal ontsluiten (in ontwikkeling bij het Open Webconcept);
- OpenPub als datadienst aanbieden aan Universiteit van Amsterdam (UvA) en ontsluiten via Woogle. Via een gemeente ID is de gemeente specifieke informatie doorzoekbaar, vindbaar en ook heel goed herbruikbaar.

Praktische informatie

Op **Github OpenWebconcept** is de **api OpenWoo** beschikbaar.

De data uit de OpenPub kunnen worden opgehaald door portalen als Woogle (**voorbeeld Woo-verzoeken Hoeksche Waard**) en in de toekomst mogelijk DiWoo (voorheen PLOOI).

Het in te richten portaal met de data uit de OpenPub zou qua look and feel en inhoud vergelijkbaar zijn met **Publicaties** en **Woo-verzoeken van de Gemeente Ridderkerk** of **Open Boxtel**.

Denk aan de digitale toegankelijkheid van zowel het portaal als de documenten via het portaal. Het is nog niet realistisch om te zeggen dat alle documenten al digitaal toegankelijk zijn. Denk dus aan een disclaimer en een meldpunt voor het opvragen van documenten.

Voldoe aan Common Ground architectuur en het gebruik van api's (Who (Wet hergebruik overheidsinformatie), machine leesbare api's). Met het gebruik van de OpenPub voldoe je hier volledig aan.

Let op dat er een DPIA uitgevoerd wordt in verband met anonimiseren!

Bouwt u zelf? Neem in de API op waar de WOO-informatie zich bevindt op de website (URL meegeven). Dit helpt Woogle (en in de toekomst mogelijk DiWoo) om de informatie te indexeren.

Stappenplan

Stap 1: neem het besluit om via de Common Ground architectuur aan de slag te gaan
Bekijk het filmpje over Woo, Open Webconcept en Common Ground

1. Uitleg Common Ground en de 5 lagen structuur;
2. De datadienst en de toepassingen;
3. Vertaling van de wet open overheid naar architectuur;
4. Diverse scenario's voor datadiensten en toepassingen;
5. Uitleg over migratiestrategie en opties: Starten met Quick wins!

Stap 2 Zorg voor middelen

Stap 2a Budget

Zorg voor middelen. Deze zijn beschikbaar gesteld door het ministerie (zie **mei-circulaire**). Iedere organisatie, ook gemeenschappelijke regelingen, heeft hier structurele en incidentele middelen (geld) voor ontvangen.

Stap 2b Projectgroep, plan en planning

Formeer een projectgroep, maak een plan met planning, laat deze accorderen en voer het uit.

1. Stel een projectgroep samen met daarin de volgende rollen:
  - Projectleider
  - Informatieadviseur
  - Communicatieadviseur en/of beheerder
  - Functioneel beheerder (Zaaksysteem)
  - Woo-contactpersoon/jurist
  - Proceseigenaar
  - Documentaire informatievoorziening/archivaris (die willen hierin graag meedenken/bepalen)
  - (incidenteel nodig) Privacy Officer
  - Medewerker leren & ontwikkelen
2. Bespreek binnen het projectteam welk planning de opgave valt te realiseren.
3. Stel een projectplan op
  - Maak overdracht van de werkzaamheden naar de lijnorganisatie onderdeel van het project.
4. Laat het projectplan accorderen en voer het uit.

Stap 3 Informatiecategorie

Bepaal in de projectgroep welke informatiecategorie(ën) (uit de Woo) u als eerste wil gaan ontsluiten en zoek uit welk werkproces hiervoor intern is ingericht. Zo kunt u per informatietype bepalen hoe u de content van de OpenPub gaat vullen en of u de OpenPub hiervoor gaat inzetten.

Geef naast de realisatie van de eerste categorieën ook aandacht aan de toekomstige situatie waarbij 11 informatiecategorieën actief openbaar worden gemaakt.

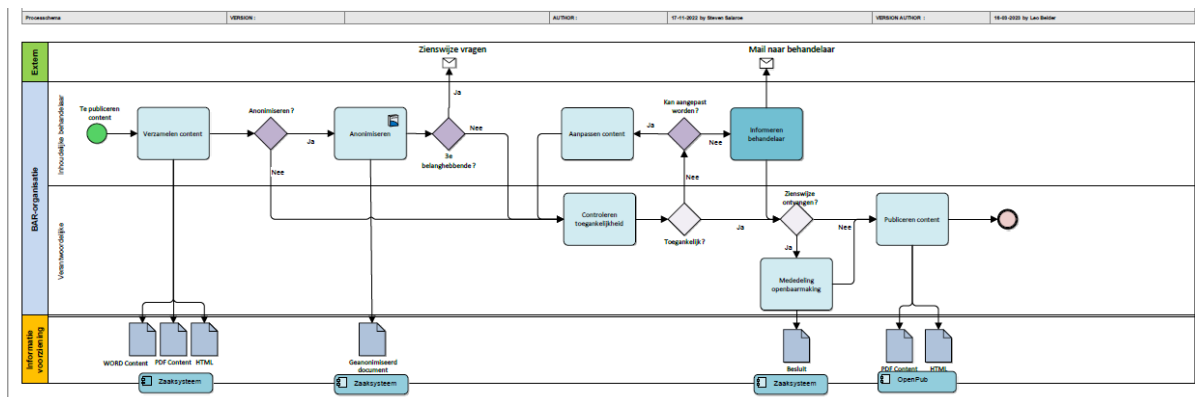
Voorstel (uit implementatieplan Actief Openbaren van VNG):

Fase 1: Organisatiegegevens, Woo-verzoeken, Convenanten, Klachten

Fase 2: Vergaderstukken (raadsstukken), Jaarverslagen, enzovoort.

Stap 4 Processen

Bepaal per informatiecategorie hoe je het werkproces gaat inrichten voor het actief en passief (Woo-verzoeken) publiceren van je documenten en bijbehorende metadata voor de Woo. Het informatiebeheerplan ligt hierbij vaak aan ten grondslag.

Voorbeeld procesbeschrijving

Bepaal of de historie mee gemigreerd wordt.

Maak met het projectteam een inschatting van de benodigde interne inzet. Ga na of dit binnen het huidige werk past of dat er middelen voor moeten worden aangevraagd. Maak een plan en stel middelen veilig.

- Incidenteel: opzetten en inrichten van het portaal.
- Structureel: beheer van de content. Spreek duidelijk af wie welke rol heeft en geef een inschatting van tijd in huidige situatie (nog geen verplichte actieve openbaarmaking).
Bijvoorbeeld
  - o Contentbeheerder 2 uur per maand: Actualiseren webteksten.
  - o Functioneel beheerder 2 uur per maand: Afhankelijk van afspraken met leverancier kan worden gedacht aan: up to date houden van portaal en bouwblokken (?), toekennen/beheren rechten.
  - o Woo-contactpersoon ong 1 uur per week: Publiceren Woo-verzoeken en besluiten (de schatting is afhankelijk van het aantal Woo-verzoeken).

Stap 5 Offerte en aanbesteding

Voor de inzet van de OpenPub is geen aanbesteding nodig. De kosten hiervan liggen ver onder de grens van een onderhandse aanbesteding. De benodigde software is immers vrij beschikbaar en u betaald dus alleen voor de hosting en het support hierop door de marktpartij. Uiteraard kan het wel verstandig zijn om meerdere offertes op te vragen bij verschillende marktpartijen die kunnen ondersteunen bij het gebruik van de OpenPub.

Stel een aanbesteding of offerte vraag op voor:

- De gewenste SLA's op de benodigde diensten, de OpenPub als datadienst en een toepassing (pagina op eigen website of losstaande Woo portaal). Je kan 1 partij aanbesteden die zowel de OpenPub datadienst als de website met de Woo data ondersteund, maar dit kunnen ook 2 marktpartijen zijn.

- Eventueel ondersteuning op migratie van bestaande content. Denk aan WOB-verzoeken (historie) die reeds gepubliceerd zijn en die ook in de OpenPub beschikbaar gesteld moeten worden. Neem dit mee in de uitvraag van de offerte. (Dit is alleen noodzakelijk als de historie meegenomen wordt)

Bijvoorbeeld: Het in te richten portaal met de data uit de OpenPub zou Qua look, feel en inhoud vergelijkbaar zijn vergelijkbaar met **Publicaties** en **Woo-verzoeken van de Gemeente Ridderkerk** of **Open Boxtel**.

Zorg voor akkoord op de offerte!

Stap 6 Migreer

Migreer eventueel historische data, geef instructies en start het nieuwe werkproces(sen) voor publicaties.

Stap 7 Communiceer

Interne communicatie

- Communiceer via intranet over het portaal (Wat gaat het doen? Wat hebben medewerkers eraan? Hoe werkt het?)
- Organiseer trainingen/uitlegssessies voor medewerkers (Hoe moeten ze informatie op een correcte manier opslaan of aanleveren voor het portaal?)
- Geef extra aandacht aan sleutelfiguren (beheerders, informatiebeheer, KCC)
- Stel duidelijke handleidingen beschikbaar via het intranet
- Communiceer naar de interne organisatie dat gegevens actief openbaar worden gemaakt en bespreek het proces.

Externe communicatie

- Communiceer via de gemeentelijke kanalen en bijvoorbeeld de lokale media over het portaal (dan zijn geïnteresseerde journalisten meteen op de hoogte)
- Organiseer eventueel een klein event om extra aandacht te genereren, bijvoorbeeld de officiële ingebruikname van het portaal door de portefeuillehouder (een open en transparante gemeente is goede reclame)